

Latvijas Republikas Valsts prezidenta kanceleja Prezidenta preses dienests

Pils laukums 3, Rīga-50, LV-1900, tālr. 7092122, fakss 7320404,
prese@president.lv, www.president.lv

Latvijas Valsts prezidentes Dr.Vairas Viķes-Freibergas runa prezidenta Lennarta Meri piemiņai Tallinā, Kadriorga muzejā 2006. gada 26. martā

Prezidenta kungs,
Rūūtel kundze,
Godātie sērotāji,

Mēs esam sapulcējušies šeit, no tuvienes un tālienes, lai godinātu diža cilvēka, diža igauņa, diža valstsvīra un diža eiropieša piemiņu. Mēs izsakām līdzjūtību un skumjās esam kopā ar viņa atraitni, bērniem, ģimeni un visiem, kuri ir dalījuši ar viņu daļu viņa dzīvesprivātās vai sabiedriskās.

Es nododu Jums īpašus līdzjūtības apliecinājumus no Latvijas tautas, kura Lennartā Meri saskatīja brīvības cīnītāju, mazo nāciju tiesību aizstāvi un pāri visam cilvēku, kurš dziļi izprata un turēja rūpi par Baltijas tautu vienotību.

Lennarts Meri bija dzimis jaundibinātā un brīvā Igaunijā, Eiropā, kura bija atbrīvota no veco impēriju tirānijas, Eiropā, kas pieredzēja daudzu nāciju dzimšanu un daudzu agrāk apspiestībā dzīvojošu tautu izaugsmi. Šīs cerības sagrava Otrais pasaules karš, divu totalitāristu Hitlera un Staļina noziedzīga spēku apvienošana Molotova - Rībentropa paktā. Un Igaunija kopā ar parējām nācijām pieredzēja, kā tiek sabradāta tās brīvība, tās iedzīvotāji tiek pazemoti, izsūtīti, nogalināti, spīdzināti un tik daudzus gadus pakļauti tirānijai.

Lennarts Meri, būdams diplomāta dēls, augot iepazīna Eiropu un tās kultūru no iekšienes.Lennartam Meri bija lemts iepazīt arī Eiropas otro pusi, totalitārisma Eiropu, terora Eiropu, Eiropu, ko mēs domājam esam atstājuši pagātnē līdz ar ticības kariem, inkvizīcijas spīdzināšanām, un impēriju, kuras bija cīnījušās savā starpā par arvien jaunām un jaunām teritorijām, krišanu.

Tomēr tas vēl nebija galā un no tālajiem Sibīrijas klusumiem viņš iemācījās raudzīties uz savu nāciju nevis kā salauzts cilvēks, nevis kā tāds, kas ir savu nastu nomākts un satriekts, bet kā tāds, kurš kā rūdīts tērauds ar katru liktens uzlikto pārdzīvojumu kļūst arvien stiprāks. Viņš palūkojās uz savu nāciju no Sibīrijas tālu distances un perspektīvas. Viņš palūkojās uz to laika perspektīvā. Viņš smēlās mierinājumu un prieku Sibīrijas dabas skaistumā. Kad radās iespēja, viņš apceļoja daudzas citas zemes, kuras bija slēptas vairuma cilvēku acīm un daudzējādā ziņā nepieejamas.

Viņš iepazīna daudzas tautas. Radniecīgas tautas un som-ugrus. Viņš saskatīja līdzības to pagātnē tālu gadsimtu un gadu tūkstošu garumā līdz pat laika sākumam.

Viņš sastapās ar brālīgām tautām, pat mazākām par paša tautu, kuras bija saglabājušas savu seno mantojumu, kuras katra savā veidā uzturēja dzīvu savu kultūras bagātību, savu valodu un savu individualitāti.

Un atgriežoties savā zemē, viņš spēja šo pieredzi likt lietā, pirmām kārtām kā totalitārās sistēmas disidents; viņš spēja nodot cerību un brīvības vēsti pastāvīgā uzraudzībā, pastāvīgā cenzūrā turētai nācijai. Viņš iemācījās simbolu, mīklu, mitoloģijas valodu. Viņš aizskāra savas tautas sirdis un prātus un palīdzēja iedegt tajās brīvības liesmu.

Lennartam Meri tika dota privilēģija vadīt savu nāciju tās atgūtajā neatkarībā. Taču viņš nekad neatzina, ka uz Eiropas skatuves ir uznākusi jauna nācija. Viņš nepiecieta vecāko nāciju augstprātīgo tieksmi pret šīm jaunajām demokrātijām izturēties aizbildnieciski kā pret tikko no autiņiem izķepurojušamies maziem bērniem.

Viņam patika atcerēties un atgādināt pasaulei, ka Igaunija bija nācija pirms kara un ka igauņiem ir kultūra, kuras saknes stiepjas senā pagātnē.

Viņš bija neiecietīgs pret muļķiem; tos viņš mēdza durstīt ar savas asprātības un humora bultu. Viņš prata būt pamanāms, ievērots; šeit viņam palīdzēja viņa pieredze dramaturģijā un teātrī.

Neviens, kas bija saticis Lennartu Meri, nekad neaizmirsta viņu, ne arī Igaunijas tautu. Un tieši tāds bija viņa mērķis.

Viņš spēja vadīt savu tautu ar savas pārlicības spēku, ar sava rakstura viengabalainumu un tīrību, ar savas oratora mākslas spozmi, ar sava prāta asumu.

Mums palicējiem viņš ir atstājis mantojumā tādu kā piemēru tam, ko spēj paveikt maza tauta, maza tauta, kam - kā viņš mums vienmēr atgādināja - ir savs svars un vērtība. Šis svars un vērtība nav mērāmas vienīgi ar lielumu, rupju spēku un apspiešanu ar ieročiem. Tas ir saistīts ar gara un dvēseles diženumu. Arī mazas nācijas un to pārstāvji var būt diženi.

Lennarts Meri bija liels cilvēks, un viņš aicināja savu tautu, Igaunijas tautu atcerēties tajā mītošo diženuma potenciālu.

Viņš bija arī liels eiropietis, un kā tāda viņa mums visiem pietrūks. Taču viņš parādīja, ka Eiropa, uz ko mēs ceram, Eiropa, ko mēs tagad vēlamies kopā veidot, ir citāda, nekā tā bija agrāk - tā ir brīva no tirānkiem, brīva no apspiestības, brīva no brutālām šaurām ideoloģijām. Tā vēl nav pabeigta, taču mēs redzam to topam. Mēs Baltijas valstīs esam spēruši soļus, lai tuvinātu tās tapšanu. Citas nācijas stāv aiz mums. Mēs ceram, ka arī tās saskatīs brīvības ceļu, ka arī tās redzēs, ka cilvēka dvēseles brīvība nevar ilgi dzīvot apspiestībā, cenzūrā un tirānijā.

Mēs gaidām uz šādu Eiropu, Eiropu, kādu Lennarts Meri cerēja ieraudzīt savas dzīves laikā. Mums, kas esam pārņēmuši viņa mantojumu, ir jāturpina darbs, lai nodrošinātu tās tapšanu.

Taču Igaunijas tautai vienmēr paliks viņa piemiņa, viņa domas un viņa mīlestība uz savu tautu.

Lai viņš dus mierā.